

Nr 288.

Av herr **Hage**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Av bilaga (tab. 4) till Kungl. Maj:ts proposition nr 212 med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 och förordning om statlig inkomstskatt m. m. framgår, hurusom ensamstående skattskyldig vid inkomst av arbete i ett inkomstläge av 10 000 kronor beräknas erhålla i total skatt 2 276 kronor eller 22,8 procent av inkomsten. För makar utan barn är vid samma inkomstläge den beräknade skatten enligt propositionen 1 825 kronor eller 18,2 procent av inkomsten. Beträffande ortsvardaget föreslås i propositionen att skattepliktsgränsen i mellersta ortgruppen skall höjas från nuvarande 1 360 kronor till 2 750 kronor. De komma beträffande den statliga inkomstbeskattningen att för makar utgöra i respektive ortsgrupper 2 500, 2 625, 2 750, 2 875 och 3 000 kronor, under det att för ogift skattskyldig, häri inbegripet änkring, änka eller frånskild utan hemmavarande barn, avdraget utgår i respektive ortsgrupper med 1 600, 1 700, 1 800, 1 900 och 2 000 kronor för att helt upphöra vid inkomstlägen i de olika ortsgrupperna av respektive 10 600, 10 700, 10 800, 10 900 och 11 000 kronor.

Några större invändningar mot den lättnad i skattetrycket som sålunda föreslagits beträffande makar ha icke gjorts av de hörda remissinstanserna, och det torde också vara en riktig och rättvis princip att där försörjningsplikten är störst skattelindring beredes och att medborgarnas tribut till de för stat och kommuner nödvändiga utgifterna sker med hänsyn till både förefintliga inkomster och den skattskyldiges av familjeförhållanden oundgängliga omkostnader.

Det vill emellertid förefalla, som de med ogifta likställda änkringarna genom det föreliggande skatteförslaget — åtminstone då det gäller vissa inkomstlägen — komma i oförmånligare ställning än tidigare. För den som vid framskriden levnadsålder blivit änkring och måste anställa husföreståndarinna innebär detta i regel, att hans omkostnader för hushållet och den av anställningen betingade lönen bli lika stor och understundom större än då hustrun var i livet och skötte hemmet. Jag förbiser ingalunda de svårigheter som föreligga att på ett ur flera synpunkter rättvist sätt lösa problemet. Det förefinnes givetvis en del fall, då den avlidna hustrun under sin livstid icke utförde något nämnvärt hushållsarbete, utan detta var anför-

trott anställda och avlönade hembiträden. I allmänhet torde emellertid dessa fall vara hänförliga till de *högre* inkomstskikten. Vid en lägre inkomst utför sannolikt hustrun huvudparten av hemarbetet. Genom hustruns inträffade död får i de allra flesta fall den efterlevande mannen större omkostnader för hemmet. Han får ett större inkomstbortfall och en högre skatt. Att detta icke är i full överensstämmelse med den princip, som är genomgående i det föreliggande skatteförslaget, synes vara uppenbart.

Denna ofördelaktiga ställning i skattehänseende för ensamstående och då framför allt änklings med icke allt för höga inkomster framstår så mycket orimligare, som i propositionen föreslagits att gift kvinna, som sammanlever med sin man, skall vid taxering till statlig inkomstskatt erhålla ett särskilt avdrag uppgående till 50 procent av hennes inkomst av rörelse eller eget arbete, dock högst 1 000 kronor, och att vid den kommunala beskattningen det hittillsvarande avdraget 200 kronor höjes till 300 kronor. Denna lättnad i makars sambeskattnings motiveras med de meromkostnader, som äro förbundna med att den gifta kvinnan utför förvärvsarbete och icke kan ägna sig åt hemmets skötsel. Hustruns arbete i hemmet anses nämligen innebära en naturainkomst som icke taxeras eller beskattas.

Om det sålunda ansetts rimligt och riktigt att äkta makars sambeskattnings utformas så att av den genom förvärvsarbete erhållna gemensamma inkomsten icke större del än som utgör nettointäkten blir föremål för beskattning, måste ju samma princip vara riktig och fullt ut lika bärande, när det gäller skattskyldiga änklings med eget hushåll och hos sig anställd avlönad husföreståndarinna. På vilket sätt och under vilka former skatteindringen för de skattskyldiga, varom fråga i detta sammanhang är, bör ske, kunna givetvis delade meningar vara rådande, men vill det förefalla, som om en höjning av ortsavdragen i första hand borde övervägas. Skattskyldig som under beskattningsåret haft hos sig anställd husföreståndarinna och som varit ogift, men haft hemmavarande barn, för vilket rätt till barnbidrag förelegat, äger enligt det föreliggande förslaget rätt till ortsavdrag till samma belopp som makar. Varje ensamstående, som för sitt hushåll har utgifter som motsvara gifta makars, borde ju ur sakliga och fullt objektiva grunder vara berättigad till likställighet i skattehänseende.

Vid utformningen av den från 1 januari 1948 gällande folkpensioneringslagen ha statsmakterna beträffande ålderspensionens belopp ansett att två personer, som sammanbo och ha gemensamt hushåll, böra var för sig kunna existera på ett mindre pensionsbelopp i det att, bortsett från bostadstillägget, ålderspensionen för två makar tillsammans bestämts till 1 600 kronor men för ogift till 1 000 kronor. Här ha alltså statsmakterna tillämpat en helt annan princip än när det är fråga om skatteförfattningarna. Visserligen befinna sig en del av folkpensionärerna i ett helt annat och ofördelaktigare ekonomiskt läge än änklings mellan 10 000—15 000 kronors årsinkomst,

men i betraktande av att ålderspension kommer att utgå utan någon som helst behovsprövning innebär detta, att de fastställda pensionsbeloppen utgå efter helt andra grunder än då fråga är om uttagande av skatter av medborgare i olika inkomstlägen och vitt skilda sociala och ekonomiska förhållanden. Har man emellertid beträffande lättnaden i makars sambeskattning ansett att icke större del än den uppkomna nettointkomsten bör beskattas, så lär man väl med samma skäl nödgas medgiva att de utgifter, som för ensamstående person uppstå därigenom att han är nödsakad anställa husföreståndarinna, böra i skattehänseende på ena eller andra sättet kompenseras, då från dylik skattskyldigs bruttointäkt böra på samma sätt som för den gifta förvärvsarbetande hustrun avräknas de med anställningen av husföreståndarinna ofrånkomliga utgifterna. Den härför nödvändiga kontroll, som lär vara erforderlig, erhålles genom mantalsskrivningen och för deklARATIONEN föreskrivna löneuppgifterna.

Med åberopande av det sålunda anförda får jag hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 212 måtte besluta, att ensamstående person (änkling, änka eller frånskild) utan hemmavarande barn, som hos sig har anställd avlönad husföreståndarinna, må i skattehänseende bliva jämställd med gift skattskyldig, som under beskattningsåret levat tillsammans med andra maken, och att 8 § i förslaget till förordning om statlig inkomstskatt ändras i enlighet med denna hemställan.

Stockholm den 8 maj 1947.

Ernst Hage.
